

Nr 402.

Av herr Norsell m. fl. i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 141, angående ändrade grunder för understöd åt folkbiblioteksväsendet.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 141 till innevarande års riksdag angående ändrade grunder för understöd åt folkbiblioteksväsendet få undertecknade anföra följande.

Med tillfredsställelse konstateras att Kungl. Maj:t nu ansett det vara möjligt att realisera en av folkbildningens vänner länge närd förhoppning om större statligt understöd till det folkliga bildningsarbetet i vårt land, och det är livligt att hoppas, att hela det ekonomiska stöd från statsmakternas sida, som ifrågasattes i folkbildningssakkunnigas år 1924 avlämnade betänkande angående det fria och frivilliga folkbildningsarbetet icke länge skall låta vänta på sig.

I Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag om höjning av anslaget till folkbiblioteksväsendet från 560,000 kr. till 760,000 kr. för budgetåret 1929—1930 föreslås att 10,000 kronor användas till inrättande av två s. k. centralbibliotek.

Denna i viss mån nya form av folkbibliotek anse undertecknade böra om möjligt bättre tillgodoses, än vad som sker enligt Kungl. Maj:ts proposition.

Centralbiblioteken skola ha till uppgift att supplera de lokala bibliotekens arbete genom direkt och kostnadsfri utlåning av böcker, som behövas i studsyfte, genom utsändande av vandringsbibliotek och genom biblioteksteknisk vägledning.

Det torde ej råda något tvivel om att de kommunala biblioteken, icke ens efter den ökning av anslagen, som nu ifrågasattes, kunna tillfredsställa den ökade efterfrågan på särskilt studielitteratur, som blivit en följd av den nu så livligt utvecklade folkbildningsverksamheten.

I detta avseende skulle de ifrågasatta centralbiblioteken med sin supplerande verksamhet lämna en värdefull hjälp åt de mindre biblioteken. Likaledes blir centralbibliotekens uppgift att lämna biblioteksteknisk vägledning och hjälp åt de mindre biblioteken av synnerligt stort värde för folkbibliotekens verksamhet i allmänhet, icke minst om biblioteken få de nu föreslagna större anslagen. Genom att i centralbiblioteken anvisningar och råd i fråga om katalogisering, uppställning och utlåning av böckerna lämnas, kunna även de mindre bibliotekens bokförråd bliva de lånesökande till bättre nytta.

I Kungl. Maj:ts proposition framläggas också starka skäl för inrättandet av centralbibliotek. Man kan sålunda konstatera, att samtliga de myndigheter, som haft att yttra sig i frågan, finna förslaget om centralbibliotek synnerligen väl motiverat. Så t. ex. har Sveriges allmänna biblioteksforening år 1924 följande uttalande om centralbiblioteken: »Sveriges allmänna biblioteksforening

samlad till årsmöte vill starkt understryka det oavvisliga behovet av att staten med det allra snaraste vidtager åtgärder, som kunna möjliggöra skapandet av centralbibliotek (respektive landsbibliotek) i huvudsaklig överensstämmelse med den plan, som framlagts av folkbildningssakkunniga och bibliotekssakkunniga. Landets biblioteksväsen kan enligt mötets mening ej ordnas rationellt, om ej på detta sätt de mindre biblioteken ute i bygderna kunna erhålla hjälp och råd från de större och bättre utrustade biblioteken med deras rikhaltigare bokförråd och fackutbildade personal.»

Ur departementschefens yttrande angående centralbiblioteken anför vi följande: »Centralbiblioteksfrågans rationella lösning är enligt min mening otvivelaktigt en viktig förutsättning för att man skall kunna bereda landsbygdens och de minsta städernas befolkning tillgång till studielitteratur utan oöverstigliga utgifter för kommuner och stat. Man kan säkert ej heller överskatta betydelsen för landsbygdens biblioteksväsen av att på detta sätt vissa större bibliotek få till direkt uppgift att lämna hjälp, upplysningar och vägledning till de mindre bibliotekens föreståndare.»

Enligt departementschefens motivering i den framlagda propositionen skulle också efter hand ett centralbibliotek (eller landsbibliotek) inrättas i varje län.

Om ock Kungl. Maj:t alltså behjärtat önskvärdheten av att centralbiblioteken komma till stånd, upptar propositionen inrättandet av endast två centralbibliotek under budgetåret 1929—1930, varjämte Kungl. Maj:t även för budgetåret 1930—1931 räknar med ytterligare två centralbibliotek.

Då, såsom av det ovan anförda framgår, dessa bibliotek ha en synnerligen viktig uppgift i folkbiblioteksväsendet, anse undertecknade önskvärt att sådana bibliotek böra upprättas i något raskare tempo, helst i överensstämmelse med vad folkbildningssakkunniga tidigare föreslagit, nämligen tre för varje budgetår.

Med hänsyn till de olika förhållanden, som råda i olika delar av vårt land i fråga om kommunikationer, folktäthet m. m., synes nämligen den erfarenhet, man avser vinna med inrättandet av två centralbibliotek under det första året, icke kunna bli tillräckligt vägledande för den fortsatta utvecklingen av denna del av folkbiblioteksväsendet.

Med anledning av vad sålunda anförts få undertecknade härmed föreslå,

att riksdagen ville besluta, att inom ramen av det i Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för understöd åt folkbiblioteksväsendet föreslagna beloppet medgiva, att från och med den 1 januari 1930 må kunna upprättas ytterligare ett centralbibliotek utöver de två, som äro i kungl. propositionen föreslagna.

Stockholm den 9 mars 1929.

Gustaf Karlsson,
Munkedal.

Aug. Sävström.

Anders Norsell.
C. P. Olsson.